

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 2982

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 september 2022

Inleiding

Door de voortdurende oorlog in Oekraïne worden volgens gegevens van UNHCR zeven miljoen ontheemden uit Oekraïne opgevangen. De buurlanden vangen de meesten van hen op, maar sommigen van hen reizen verder door binnen de Europese Unie, onder meer naar Nederland.

Momenteel zijn er 77.200 ontheemden uit Oekraïne ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). De instroom, ten opzichte van de instroomcijfers van voor de zomer, is iets gedaald en bedraagt ongeveer 1000 Oekraïners per week. Op dit moment verblijven 60.732 ontheemden uit Oekraïne in de noodopvang en 194 in de crisisonoodopvang¹. Dit leidt tot een bezettingsgraad van 97% in de noodopvang. Dit percentage is hoog, maar het lukt voorlopig om de instroom van Oekraïners gelijk op te laten lopen met het gereed komen van nieuwe opvangplekken. Dit blijft een uitdaging en de marge is niet groot. De opvangtaak voor ontheemden uit Oekraïne kan niet los gezien worden van de enorme opgave waar op dit moment de reguliere asielketen voor staat. Ik ben mij bewust van het feit dat door de hoge druk op de reguliere opvang en de al hoge bezettingsgraad bij Oekraïne de mogelijkheden voor opvang onder toeneemende druk staan.

In deze brief informeer ik uw Kamer over langetermijnscenario's, verlenging besluit- en vertrekmoratorium Oekraïne, verlenging bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne, verblijfsbewijzen, werkende ontheemden uit Oekraïne en onderwijshuisvesting voor Oekraïense leerlingen.

¹ De meest recente cijfers vindt u op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne-in-nederland.

Tevens informeer ik uw Kamer middels deze brief over de uitvoering van de motie van het lid Van Haga (Kamerstuk 36 081, nr. 10) en de motie van de leden Wassenberg en Knops (Kamerstuk 29 517, nr. 219).

Gezien de onderwerpen stuur ik deze brief mede namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Langetermijnsenario's

De inzet van de afgelopen maanden is erop gericht geweest om de onverwachte en grootschalige toestroom van ontheemden uit Oekraïne naar Nederland op te vangen en gemeenten en veiligheidsregio's te ondersteunen bij het opvangen van vaak grote groepen ontheemden. Op dit moment is nog geen zicht op een spoedig einde van het conflict en zal de verwachting zijn dat opvang van ontheemden uit Oekraïne door gemeenten en particulieren voor de komende periode noodzakelijk zal blijven.

Sinds de omklap van de nationale crisisstructuur op 10 mei jl. naar een specifieke crisisoverlegstructuur voor de opvang van ontheemden is gewerkt aan de borging en, zo nodig, evaluatie en aanpassing van de in crisistijd soms ad hoc genomen maatregelen. Hiermee ontstaat ook het moment om vooruit te kijken naar de midden- en lange termijn.

Om hieraan invulling te kunnen geven is DG OEK gestart met het in kaart brengen van langetermijnsenario's ten aanzien van de mogelijke ontwikkeling van het conflict en de impact hiervan op de vluchtelingenstromen naar Europa en Nederland. Deze scenario's worden gebruikt om kansen en risico's in kaart te brengen en uiteindelijk strategische beleidskeuzes voor de lange termijn voor te bereiden.

Het alert getiteld «*long-term protection in Europe needed for Ukrainian refugees*» (*Bescherming in Europa zal voor veel Oekraïense vluchtelingen langdurig zijn*)², dat Instituut Clingendael op 1 september jl. heeft uitgebracht, kan hier een waardevolle bijdrage aan leveren. In dit alert wordt een aantal kritische factoren uitgewerkt zoals de mogelijke duur en verloop van het conflict, doormigratie en terugkeerintenties en de mogelijke gevolgen hiervan voor het aantal ontheemden uit Oekraïne in Europa en Nederland. Hierbij geeft het alert ook aan dat een transitie nodig is van crisismanagement en een korte termijn oriëntatie, naar meer langetermijnbeleid en -planning. Hieraan wordt invulling gegeven met het traject om te komen tot strategische beleidskeuzes voor de lange termijn waarover ik u in het najaar zal informeren.

Voor het maken van strategische beleidskeuzes zal tevens gekeken worden naar de ontwikkelingen in de buurlanden van Oekraïne en onze eigen buurlanden, net als naar de verwachte Europese besluitvorming ten aanzien van de verlenging van de richtlijn Tijdelijke Bescherming. Ook zal waar nodig extra onderzoek plaatsvinden naar de samenstelling van de ontheemden uit Oekraïne in Europa en Nederland. De strategische beleidskeuzes zullen een langetermijnperspectief moeten bieden op onderwerpen als huisvesting, onderwijs, werk en zorg.

Op 5 september jl. heeft de ACVZ een signalering uitgebracht waarin zij tevens oproept tot het opstellen van lange termijn kaders op deze

² Clingendael, «Long-term protection in Europe needed for millions of Ukrainian refugees (clingendael.org)», 1 september 2022.

gebieden.³ De ACVZ roept daarbij in haar signalering op om bij langer durend verblijf de focus te verleggen van terugkeer naar participatie en uiteindelijk integratie in Nederland. De oproep om de focus te verleggen naar de midden- en lange termijn ondersteun ik van harte en met de voorbereiding van strategische beleidskeuzes voor de midden- en lange termijn wordt ook invulling gegeven aan vraagstukken over terugkeer, participatie en integratie.

Verlenging besluit- en vertrekmoratorium Oekraïne

Op 28 februari 2022 is uw Kamer geïnformeerd over het besluit om een besluit- en vertrekmoratorium in te stellen voor asielzoekers met de Oekraïense nationaliteit voor de duur van een half jaar.⁴ Tegelijkertijd is de aanwijzing van Oekraïne als veilig land van herkomst opgeschort voor dezelfde periode. Het besluit- en vertrekmoratorium en de opschorting waren ingesteld tot 28 augustus 2022. Dit besluit- en vertrekmoratorium staan los van de inwerkingstelling van de Richtlijn Tijdelijke bescherming op 4 maart 2022 en zijn in de praktijk alleen van toepassing op personen met Oekraïense nationaliteit die niet onder de richtlijn vallen. Omdat de situatie in Oekraïne nog niet veranderd is, zijn het besluit- en vertrekmoratorium met nog eens zes maanden verlengd, tot 28 februari 2023. Tevens is de aanwijzing van Oekraïne als veilig land van herkomst opgeschort voor diezelfde periode.

Verlenging bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne

Het bestedingstijdvak van de bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne voor gemeenten is verlengd tot en met 31 december 2022.⁵ Bij de totstandkoming van de bekostigingsregeling was voorzien dat deze per 1 september 2022 zou worden vervangen door een algemene maatregel van bestuur, waarin de normbedragen worden bijgesteld die per gerealiseerde opvangplek in de regeling zijn opgenomen. De normbedragen volgen uit een monitoronderzoek door een externe partij. Omdat de resultaten van dat onderzoek in september 2022 worden verwacht is besloten het bestedingstijdvak te verlengen tot en met 31 december 2022, zodat voor gemeenten zekerheid bestaat over de bekostiging van de opvangplekken.

Verblijfsbewijzen

In het kader van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming verstrekt de IND verblijfsbewijzen aan ontheemden uit Oekraïne en derdelanders die onder de richtlijn vallen. In veruit de meeste gevallen gaat het hierbij om een verblijfsbewijs in de vorm van een sticker. De IND heeft inmiddels 50.000 stickers verstrekt. Toen duidelijk werd dat de instroom van ontheemden uit Oekraïne bleef groeien, heeft de IND aanvullende stickers besteld. De levering van deze stickers heeft vertraging opgelopen vanwege een tekort aan grondstoffen. Om die reden is de IND genoodzaakt het uitreiken van verblijfsbewijzen (zowel stickers als O-documenten) tijdelijk te pauzeren in de periode tussen 2 september en uiterlijk 17 oktober 2022. Dit hangt af van de exacte leverdatum van de stickers. Dit betekent dat er in die periode geen verblijfsbewijzen door de IND worden verstrekt aan ontheemden uit Oekraïne. De IND blijft ernaar streven om vóór 1 november 2022 alle ontheemden die daar recht op hebben te voorzien van een verblijfsbewijs.

³ Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken, «Signalering: Langetermijnvisie nodig voor ontheemden Oekraïne», 5 september 2022.

⁴ Kamerstuk 19 637, nr. 2822.

⁵ Stcrt. 2022, nr. 22626.

Ontheemden uit Oekraïne aan het werk

Veel ontheemden uit Oekraïne zijn aan het werk. Tot en met 5 september 2022 heeft het UWV 35.026 meldingen ontvangen van ontheemden uit Oekraïne die werk hebben gevonden. Vanaf 1 april 2022 geldt er een vrijstelling van de tewerkstellingsvergunning-plicht voor werkgevers die ontheemden uit Oekraïne in loondienst willen nemen. Voor ontheemden uit Oekraïne geldt een overgangperiode. In deze periode krijgen zij de kans om de juiste documenten op te halen bij de IND, die hun status als tijdelijk ontheemd bevestigt. Die status geeft hen bijvoorbeeld het recht om te mogen werken in Nederland. Deze overgangsregeling liep tot en met 31 augustus 2022. Omdat niet alle ontheemden die dit willen en recht hebben op deze documenten, deze ook voor 1 september 2022 van de IND konden krijgen, is deze overgangsregeling verlengd tot en met 31 oktober 2022. Door de verlenging behouden ontheemden uit Oekraïne het recht te mogen werken.

Daarnaast organiseerde het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) op 7 september 2022 de bijeenkomst «Wat werkt voor Oekraïners?». Met de focus op een aantal sectoren zijn de specifieke opgaven en mogelijkheden rond werk voor Oekraïners in samenwerking met verschillende publieke en private partijen geadresseerd. Op deze manier zet het Ministerie van SZW in op het benutten van de kracht van het maatschappelijk middenveld, het vormen van coalities en het delen van best *practices*. Met als doel om zo veel mogelijk Oekraïense ontheemden, die daartoe in staat zijn, aan het werk te helpen.

Onderwijshuisvesting Oekraïense leerlingen

Zoals uw Kamer reeds is geïnformeerd door de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs, zullen de middelen voor onderwijshuisvesting voor Oekraïense ontheemden verlengd worden tot en met schooljaar 2022/2023. Hiervoor bereidt de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs een SPUK voor.

Uitvoering motie van het lid Van Haga (Kamerstuk 36 081, nr. 10)

Tijdens het debat over de Voortduringswet op 6 juli jl. (Handelingen II 2021/22, nr. 101, item 18) heeft het lid Van Haga het kabinet gevraagd om te voorkomen dat mensen door gemeenten gedwongen worden om hun tweede woning tijdelijk af te staan vanwege de asielopvang⁶. Zoals mondeling tijdens het debat al door de Minister van Justitie en Veiligheid aangegeven, benadruk en herhaal ik nogmaals dat momenteel alleen de artikelen 2c en 4 van de noodwet zijn geactiveerd. Deze zien erop toe dat de verantwoordelijkheid voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne bij de burgemeester is belegd. Hoewel de wet ruimte biedt tot het vorderen van panden acht ik het niet noodzakelijk en proportioneel om de betreffende artikelen te activeren. Er is geen scenario waarin particuliere woningen worden gevorderd en conform eerdere toezegging aan uw Kamer gaat het kabinet geen particuliere woningen vorderen⁷.

Uitvoering motie van de leden Wassenberg en Knops (Kamerstuk 29 517, nr. 219)

Hierbij informeer ik uw Kamer over de uitvoering van de motie van de leden Wassenberg en Knops, ingediend op 15 april 2022 (Handelingen II 2021/22, nr. 73, item 16), waarin de regering wordt verzocht om bij de

⁶ Kamerstuk 36 081, nr. 10.

⁷ Verslag voortduringswet Voortduringswet artikelen 2c en 4 Wvb (36 081).

(nood)opvang van Oekraïense vluchtelingen zoveel mogelijk te voorkomen dat eigenaren van hun huisdieren gescheiden worden⁸. Het kabinet streeft er naar waar mogelijk te voorkomen dat een huisdier niet bij de eigenaar kan blijven in de (nood)opvang. Het Landelijk Coördinatiecentrum Vluchtelingen Spreiding (LCVS) als onderdeel van het KCIO, houdt bij op welke opvanglocaties in Nederland huisdieren opgevangen kunnen worden en probeert ontheemden met een huisdier zoveel mogelijk op deze locaties te matchen. Gegeven de huidige bezettingsgraad kan het voorkomen dat een geschikte locatie niet direct wordt gevonden. In dat geval kan een Veiligheidsregio een plaatsingsverzoek doen aan een andere Veiligheidsregio voor een plek met huisdier.

Budgettaire tabel

In onderstaande budgettaire tabel zijn enkel maatregelen opgenomen waar reeds door het kabinet toe besloten is, inclusief een raming van het budgettaire beslag. Dit betekent dat ook maatregelen die reeds in eerdere brieven aan uw Kamer zijn gecommuniceerd in deze tabel zijn opgenomen. Er zijn andere maatregelen in voorbereiding dan wel besluitvorming.

Maatregel	Budgettair beslag (mln. euro's)	Departement
Gemeentelijke en particuliere opvang (GOO en POO)	1195	JenV
Gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang	64	JenV
Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang	1,2	BZK
Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie	2	BZK
Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden	23	VWS
Tolken	1,6	JenV
Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)	1,8	VWS
Zorgkosten medische evacuees	24	VWS
Transportkosten medische evacuees	8	VWS
Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering	0,6	OCW
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	2,5	OCW
Nieuwkomersonderwijs	79,3	OCW
Verlenging nieuwkomersonderwijs	119	OCW
Ambulante begeleiding	3	OCW
Leerlingenvervoer	9,2	OCW
Verlenging leerlingenvervoer	12,8	OCW
Tijdelijke onderwijshuisvesting	136,3	OCW
Verlenging tijdelijke onderwijshuisvesting	249,9	OCW
Gelijkstelling voorzieningenniveau ontheemden aan asielzoekers	3,2	JenV
Veiligheidsregio's en GGDen	119	JenV
Oprichting DG OEK en NOO	6,9	JenV
Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne	34	JenV
Regeling Medische Zorg voor ontheemden uit Oekraïne (RMO)	99	JenV
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0,45	Fin
Rijkdienst voor Identiteitsgegevens BRP	0,54	BZK
Meerkostenregeling gemeentelijke zorg	20,5	VWS
Realisatie van extra woningen	100	BZK
Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting	12	BZK
Toelatingsexamens	0,315	OCW
Kinderopvangtoeslag	27,6	SZW
Voorschoolse educatie	5,7	OCW

⁸ Kamerstuk 29 517, nr. 219.

Toelichting Gemeentelijke en particuliere opvang

Deze maatregel betreft de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Dit bedrag is geraamd voor zes maanden, gezien de regeling voorzien wordt voor drie maanden met eventueel verlenging met drie maanden en uitgaande van 75.000 ontheemden. Met deze middelen betalen gemeenten ook de huur voor het Rijksvastgoed uit (zie post hieronder). Gemeenten mogen opvanglocaties tot twaalf maanden vastleggen, de kostenraming hiervoor wordt meegenomen bij de uitwerking van bovenstaande regeling. De raming van de meeste andere kosten in deze tabel is nog gebaseerd op 50.000 ontheemden. U wordt in de Miljoenennota geïnformeerd over de budgettaire effecten van een instroom van meer dan 50.000 ontheemden op deze andere kosten.

Toelichting gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang

Het Rijksvastgoedbedrijf (RvB) stelt in overleg met gemeenten bestaand Rijksvastgoed beschikbaar voor de tijdelijke noodopvang van ontheemden uit Oekraïne, zoals in Maastricht. Om hen een waardig onderkomen en noodzakelijke voorzieningen te bieden, moeten aanpassingen worden gedaan aan de gebouwen.

Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang

Om de extra werkzaamheden van het RvB mogelijk te maken zijn middelen nodig ten bate van projectleiding en juridische/contractuele werkzaamheden.

Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie

Dit betreft een verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie die kan ondersteunen in het realiseren van tijdige en goede huisvesting voor ontheemden. De bijbehorende kosten worden gedekt binnen de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De uitkomsten van deze verkenning worden politiek gewogen alvorens verdergaande stappen richting vormgeving van de tijdelijke organisatie worden ondernomen.

Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV)

Ontheemden uit Oekraïne die naar Nederland komen zijn momenteel onverzekerd voor medisch noodzakelijke zorg. Voor onverzekerden bestaat de SOV-regeling, op basis waarvan aanbieders gecompenseerd worden voor medisch noodzakelijke zorg die zij aan hen verlenen. Het kabinet heeft besloten de uitgaven in de SOV voor ontheemden uit Oekraïne generaal te compenseren t/m het tweede kwartaal van 2022 en raamt het budgettaire beslag hiervan op 23 miljoen euro.

Tolken

De wet verplicht zorgverleners om begrijpelijk te communiceren met patiënten. Dat betekent dat bij een taalbarrière een professionele talentolk moet worden ingezet. Omdat de ontheemden uit Oekraïne niet onder het COA vallen, waar talentolken voor asielzoekers beschikbaar worden gesteld, wordt gebruikt gemaakt van het inkoopcontract van het Ministerie van Justitie en Veiligheid om 1,6 miljoen euro hiervoor beschikbaar te stellen.

Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)

De Europese Commissie heeft haar lidstaten gevraagd te inventariseren hoeveel capaciteit er in de lidstaat beschikbaar is om medische evacuaties van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden uit te voeren en de betreffende patiënten op te vangen en zorg en ondersteuning te bieden. De coördinatie en organisatie hiervan wordt aan Nederlandse zijde uitgevoerd door het LCPS, onderdeel van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ). Het gaat om een bedrag van 1,8 miljoen euro voor zes maanden.

Zorgkosten medisch evacuees

Nederland kan in 2022 maximaal 400 patiënten in totaal opvangen en raamt het budgettaire beslag van de zorgkosten voor medische evacuees op 24 miljoen euro. De zorgkosten voor de medische evacuees worden per 1 juli 2022 vergoed via de RMO.

Transport medische evacuees

Voor de evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden wordt gebruik gemaakt van een Europees matchingsysteem. Na acceptatie door het ontvangende land, wordt het transport vervolgens geregeld door het land waar de patiënt zich bevindt voor overplaatsing. Binnen de Europese Unie is afgesproken dat de kosten van transport voor het ontvangende land zijn. Hiervoor is een bedrag van acht miljoen euro geraamd.

Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering

Via LOWAN (de door OCW gesubsidieerde ondersteuningsorganisatie voor het nieuwkomersonderwijs) worden scholen ondersteund om kinderen uit Oekraïne zo snel mogelijk les te kunnen geven. Het ministerie verhoogt de subsidie aan LOWAN-po (via de PO-Raad) en LOWAN-vo voor extra fte ondersteuning.

Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten

Dit betreft een compensatie voor zittende Oekraïense studenten in het studiejaar 2021–2022 in het ho en mbo. Deze compensatie loopt via instellingen en bedraagt maximaal 1.000 euro (betreft de kosten voor leefgeld en studie, bedrag conform Nibudnorm) per student per maand voor in beginsel drie maanden (maart–mei 2022). Dit wordt via een subsidieregeling aan instellingen uitgekeerd.

Toelichting Nieuwkomersonderwijs en verlenging nieuwkomersonderwijs

Nieuwkomers uit Oekraïne in zowel het primair als het voortgezet onderwijs komen in aanmerking voor de nieuwkomersbekostiging (po circa 11.000 euro per jaar, vo circa 12.300 euro per jaar). Op basis van beschikbare cijfers dient naar verwachting voor 18.000 nieuwkomers met leerplichtige leeftijd nieuwkomersonderwijs georganiseerd te worden. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 1 maart 2022 tot 16 juli 2022 (einde schooljaar). De bestaande regeling wordt verlengd voor de periode 16 juli tot 31 december 2022 voor de het leerlingenvervoer voor de sectoren po en vo, op basis van ramingen van 75.000 Oekraïense vluchtelingen.

Toelichting Ambulante begeleiding

Een aantal van de Oekraïense leerlingen komen nog op reguliere scholen terecht. Deze scholen hebben vaak niet de expertise om een nieuwko-

mersleerling les te geven zoals een nieuwkomersschool dat wel heeft. Ambulante begeleiding vanuit de nieuwkomersscholen voor deze reguliere scholen zorgt ervoor dat ook reguliere scholen expertise tot hun beschikking hebben. Het gaat hierbij om 2 fte voor 15 van de 25 veiligheidsregio's. De middelen worden in overleg met de PO en VO raad ingezet en zijn beschikbaar voor een jaar.

Toelichting Leerlingenvervoer en verlenging leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inrichten van leerlingenvervoer. Nieuwkomersonderwijs wordt zo veel als mogelijk centraal georganiseerd, waardoor de afstand tussen opvanglocaties en de onderwijsinstellingen kan toenemen. Daarom worden gemeenten gesteund in het organiseren van leerlingenvervoer voor nieuwkomersonderwijs. Dit betreft een eenmalige decentrale uitkering voor de periode 1 maart 2022–16 juli 2022 (exclusief schoolvakanties). De bestaande regeling wordt verlengd voor de periode 16 juli tot 31 december 2022 voor de het leerlingenvervoer voor de sectoren po en vo, op basis van ramingen van 75.000 Oekraïense vluchtelingen.

Toelichting Tijdelijke onderwijshuisvesting en verlenging tijdelijke onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het regelen van voldoende onderwijshuisvesting. Het plan is om de middelen via een SPUK aan gemeenten te verstrekken. Uitgangspunt is dat gemeenten zelf de kosten voorschieten en achteraf vergoed krijgen op basis van gerealiseerde kosten, hierbij geldt een maximumbedrag per leerling. De maatregel is bedoeld voor het huren van bestaande, soms in de vorm van noodlocaties die op een schoolplein kunnen worden bijgeplaatst, soms in de vorm van een externe locatie zoals tijdens corona ook wel is gedaan. De middelen voor onderwijshuisvesting voor ontheemden uit Oekraïne worden verlengd tot en met schooljaar 2022/2023 op basis van ramingen van 75.000 ontheemden uit Oekraïne. Gemeenten kunnen binnenkort een specifieke uitkering aan gemeenten (SPUK) aanvragen voor de kosten die zij hebben gemaakt en zullen maken in het kader van onderwijshuisvesting aan Oekraïense leerlingen tussen maart 2022 en juli 2023. Onderuitputting op budget vloeit terug naar de schatkist.

Toelichting gelijkstelling voorzieningenniveau ontheemden aan asielzoekers

Ontheemden hebben recht op hetzelfde voorzieningenniveau als asielzoekers. De Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA) bevat op bepaalde onderdelen een bredere dekking dan het basispakket. Het voorzieningenniveau gelijkstellen leidt naar verwachting tot extra zorgkosten. Tot en met het tweede kwartaal van 2022 worden deze geraamd op 3,2 miljoen euro. Dit kan budgettair verwerkt worden zodra het uitvoeringscontract gereed is.

Toelichting Veiligheidsregio's en GGD'en

Voor de bedrijfsvoering en kosten voor GGD en veiligheidsregio's en gemeenten met een coördinerende taak moet een systeem voor vergoeding worden opgericht. Het gaat om kosten die bij reguliere asielzoekers via COA worden gefinancierd. Hieronder vallen in principe de extra kosten voor regie en coördinatie (een deel van de coördinatie zit in de reguliere bekostiging) en eerste medische zorg en tolken (die niet al via een andere route gefinancierd worden). Om de 25 veiligheidsregio's in de periode van 9,5 maanden (half maart t/m december 2022) te kunnen

ondersteunen is een bedrag van ca. 500.000 euro per maand per regio geschat, wat de 119 miljoen euro maakt. Onderuitputting op budget vloeit terug naar de schatkist.

Oprichting DG OEK en NOO

Het kabinet heeft besloten tot oprichting van programma Directoraat-Generaal Oekraïense ontheemden (DG OEK) en de Nationale Opvang Organisatie (NOO). DGOek wordt belast met beleidscoördinatie, ondersteuning en planvorming ten behoeve van de opvang van ontheemden uit Oekraïne. De NOO heeft als taak om bij te dragen aan het realiseren van voldoende opvanglocaties en het beschikbaar stellen van de benodigde basisvoorzieningen. Voor de eerste zes maanden heeft dit een budgettair beslag van 6,9 miljoen euro.

Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne

Voor de ondersteuning van de opvang van ontheemden uit Oekraïne is de hulp ingeroepen van verschillende NGO's. Vluchtelingenwerk Nederland is door JenV gevraagd om het particuliere hulpaanbod te coördineren en te faciliteren. De kosten hiervoor worden geraamd op 7,2 miljoen euro. Het Leger des Heils, Rode Kruis en TakeCareBNB helpen het Ministerie van Justitie en Veiligheid om op een veilige en zorgvuldige manier gebruik te kunnen maken van particuliere opvang, om mensenhandel en uitbuiting tegen te gaan en malafide huishoudens geen kans te geven. Voor deze opdracht is in twee fases 900.000 euro en 13,1 miljoen euro beschikbaar gesteld. Met deze middelen kan maximaal 32.250 ontheemden worden gekoppeld aan gasthuishoudens. Middelen die niet worden gebruikt vloeien terug naar de schatkist. Daarnaast ondersteunt het Rode Kruis de gemeentelijke opvanglocaties met uiteenlopende dienstverlening zoals Humanitaire Servicepunten, gespecialiseerd vervoer, hygiëne kits. De geraamde kosten voor laatstgenoemde dienstverlening bedragen 12,8 miljoen euro.

Regeling Medische Zorg voor ontheemden uit Oekraïne (RMO)

Deze zorgkosten zijn geraamd op 99 miljoen euro, gebaseerd op ervaringscijfers van het COA voor de medische kosten van asielzoekers voor de periode juli tot en met december 2022. Hierbij is uitgegaan van 75.000 ontheemden. Onderuitputting vloeit terug naar de schatkist.

Convertibiliteit Oekraïense hryvnia

Conform de raadsaanbeveling van de Europese Commissie heeft Nederland een regeling opgezet die ontheemden uit Oekraïne de mogelijkheid geeft om Oekraïens contante biljetten (hryvnia's) om te kunnen wisselen voor euro's. De regeling is op 15 juni jl. in werking getreden. Naar verwachting is een bedrag oplopend tot maximaal 23,25 miljoen euro nodig om de valuta te kunnen opkopen van GWK Travelex. In opdracht en op kosten van de Staat zal De Nederlandsche Bank de Oekraïense valuta, zodra de situatie dit toelaat, omwisselen bij de nationale centrale bank van Oekraïne waardoor het grootste deel van de uitgaven weer terugvloeit naar de Staat. In Nederland worden er, conform de raadsaanbeveling, geen transactiekosten in rekening gebracht. De uitvoeringskosten, onder andere transactiekosten en verwerkingskosten, worden geschat op 0,45 miljoen euro.

Rijkdienst voor Identiteitsgegevens BRP

De Rijkdienst voor Identiteitsgegevens ontvangt een bijdrage voor haar werkzaamheden in verband met het registreren van ontheemden uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen (BRP).

Meerkostenregeling gemeentelijke zorg

Als gevolg van de toestroom van ontheemden uit Oekraïne naar Nederland maken gemeenten extra kosten ten aanzien van de Wmo, Jeugdwet, Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek. Het kabinet heeft besloten om gemeenten te compenseren voor extra kosten in het jaar 2022 die zij ten aanzien van bovengenoemde taken maken. De compensatie wordt vastgesteld op basis van een raming gebaseerd op het daadwerkelijke aantal opgevangen ontheemden uit Oekraïne. De komende periode wordt de compensatie en verdeling, in overleg tussen het Rijk en VNG, nader uitgewerkt.

Realisatie van extra woningen

Voor de doorstroming van ontheemden uit Oekraïne van noodopvang naar reguliere huisvesting, zijn extra woningen nodig. In lijn met het programma Een thuis voor iedereen en het Woningbouwprogramma wordt vanuit de middelen voor de Woningbouwimpuls versneld ingezet op de transformatie van bestaande gebouwen en de bouw van nieuwe flexwoningen. Op basis van het aantal ontheemden dat langer in Nederland verblijft, worden deze kosten (deels) generaal gecompenseerd. Een deel van deze woningen zal beschikbaar komen voor andere doelgroepen zodat verdringing zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting

De taskforce biedt operationele uitvoeringsondersteuning aan gemeenten en andere woningmarktpartijen. Het betreft het zo snel mogelijk bijbrengen van vraag en aanbod, het inzetten van kennis en kunde bij gemeenten en het bevorderen van de besluitvorming over projecten. Deze taskforce vloeit voort uit de verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie.

Toelatingsexamens

Deze eenmalige uitgave voor noodsteun gaat uit van het faciliteren van toelatingsexamens voor 2.500 leerlingen eind juli en augustus 2022. Daarbij worden kosten gemaakt voor zaalhuur, surveillanten en laptopuur en een onvoorziene post van twintig procent. Dit is het maximumbedrag en kan nog naar beneden worden bijgesteld wanneer minder leerlingen deelnemen of de kosten lager uitvallen. In dat geval vloeit onderuitputting terug naar de schatkist.

Kinderopvangtoeslag

Het kabinet verbreedt de doelgroep van ouders die aanspraak kunnen maken op de kinderopvangtoeslag (KOT), zodat ook een ouder met een partner buiten de EU aanspraak kan maken op de KOT voor de opvang in Nederland, mits voldaan wordt aan de overige voorwaarden. Met deze maatregel kunnen ook ontheemden uit Oekraïne die gevlucht zijn met hun kinderen, maar waarvan de partner nog (noodgedwongen) in Oekraïne verblijft, aanspraak maken op KOT indien zij in Nederland gaan werken. Zodoende worden de uitgaven aan de KOT hoger inschat door de

instroom van ontheemden uit Oekraïne. De verwachting is dat de uitgaven in 2022 hierdoor 27,6 miljoen euro hoger uitkomen.

Toelichting voorschoolse educatie

Voorschoolse educatie geldt voor kinderen tussen de 2,5 en 4 jaar. Dit gaat om 2.250 kinderen, op basis van ramingen van 75.000 Oekraïense vluchtelingen. Dit bedrag loopt tot eind 2022 voor de periode 16 juli tot 31 december 2022 (vijf maanden) en zal uitgekeerd worden via een SPUK.

Budgettaire verwerking

Uw Kamer ontvangt hiertoe een (Incidentele) Suppletoire Begroting van de betreffende departementen.

Conclusie

Tot slot benoem ik wederom dat de ontwikkelingen op het gebied van migratie en aangrenzende werkvelden zich ten gevolge van de oorlog in Oekraïne razendsnel kunnen opvolgen, zowel op nationaal, Europees als internationaal niveau. Ik blijf mij, samen met mijn collega's, inspannen om uw Kamer tijdig en adequaat te blijven informeren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg